

Over Derk A. Visker en zijn molluskenverzameling

Henk K. Mienis

About Derk A. Visker and his mollusc collection

A short review is given about the malacological activities of Derk A. Visker, a former member of the Dutch Malacological Society, and his private shell collection, which was donated by him in 1969 to the University of Tel Aviv.

Het gebeurt regelmatig dat iemand na jaren lid te zijn geweest van de Nederlandse Malacologische Vereniging van het "toneel" verdwijnt en dat niemand je later kan vertellen wat er met zijn verzameling is gebeurd. Waarschijnlijk was ook de "verdwijning" van de schelpencollectie van Derk A. Visker uit Den Haag een dergelijk raadsel.

Derk A. Visker (geb. 1915) was lid van de Nederlandse Malacologische Vereniging gedurende de periode 1956-1969. Zijn plotselinge beslissing om op te houden met het verzamelen van recente en fossiele schelpen ging hand in hand met de donatie van zijn verzameling aan de Universiteit van Tel Aviv. Hoewel ik met de heer Visker enkele jaren schriftelijk contact heb gehad, bestond er geen enkel verband tussen de donatie van zijn verzameling aan een instituut in Israël en mijn eigen vestiging in dat land eind 1969. Beiden hadden we noch persoonlijke, noch godsdienstige connecties met Israël. Het was het louter toeval dat ik geconfronteerd werd met Visker's schelpencollectie tijdens mijn eerste bezoek aan Prof. Alexander Barash in de oude behuizing van de Zoölogische Afdeling van de Universiteit van Tel Aviv in Abu Kabir, op de grens van Tel Aviv en Yafo.

Uit de correspondentie die ik zo'n dertig jaar later in handen kreeg, bleek dat Derk al in 1968 contact had gezocht met de ambassade van Israël. Het was namelijk oorspronkelijk zijn bedoeling om zijn verzameling officieel te schenken aan een instituut voor hoger onderwijs in Israël, ter gelegenheid van de viering van het 20 jarig bestaan van de Staat van Israël. Daar hij geen reactie op zijn brieven ontving, was hij aardig gebrouilleerd, om het zacht uit te drukken, totdat hij in contact kwam met Chanan Lewinsohn, zoöloog aan de Universiteit van Tel Aviv, die geregeld in Leiden was voor, tijdens en na zijn promotie op 21 mei 1969 onder toezicht van Prof. Dr. L.D. Brongersma en Prof. Dr. L.B. Holthuis. Toen was het ijs snel gesmolten en arriveerde de verzameling nog in hetzelfde jaar (augustus 1969) in Tel Aviv. Visker's materiaal uit de Indische- en Stille Oceaan vormde eigenlijk de eerste vergelijkingscollectie voor het vele materiaal uit de Rode Zee dat in de verzameling van Tel Aviv aanwezig was.

Materiaal in de verzameling Visker

Derk Visker begon met het verzamelen van mollusken ongeveer in 1954, hij was toen gestationeerd in Nederlands Nieuw-Guinea. Na terugkomst in Nederland vestigde de familie Visker zich in Den Haag. In 1956 werd hij lid van de Nederlandse Malacologische Vereniging. In Nederland verzamelde hij recent materiaal niet alleen dicht bij huis in Scheveningen, Voorburg, Wassenaar en Hoek van Holland, maar ook in Barendrecht, Bergen op Zoom, Woensdrecht, Kruijningen en op Ameland. In het buitenland had hij onder andere zelf verzameld in Kroatië (toen nog een deel van Joegoslavië), Spanje en Frankrijk. Ook was hij geïnteresseerd in fossiele schelpen en verzamelde hij materiaal uit het Eemien op de opgespoten terreinen in en rond Amsterdam, Pliocene materiaal in Antwerpen en vooral Mioceen en Eoceen materiaal in Frankrijk. In de jaren 1965-1968 werden bijvoorbeeld de volgende groe-

Derk A. Visker bezig met zijn schelpenverzameling. Een foto van voor 1969.

ven in Frankrijk meer dan eens, eerst in gezelschap van B. van der Most, en later ook alleen, door hem bezocht: Damery, Pourcy, Chalons sur Vesle, Ermenonville, Trigny en Hermonville

Naast de schelpen die Visker zelf verzameld had, bevond zich in zijn collectie ook veel materiaal dat hij via donatie, ruil of koop (slechts in enkele gevallen) ontvangen had. Van de volgende personen (in alfabetische volgorde) bevond zich dergelijk materiaal in zijn verzameling:

Arndt, Mrs. Cecy, Bakersfield, U.S.A.: Italië (Pliocene materiaal), Mexico en U.S.A. (recent materiaal uit Alabama, Florida, Californië en Washington en fossiel materiaal uit Californië)

Beyst, P., Genese, België: Japan

van Campen: Spanje (Middellandse Zeekust)

Drijver, J., Wageningen: Japan, Philippijnen.

Entrop, B., Scheveningen: Noordzee en Zuid Afrika.

Graf, G.J., Lakewood, U.S.A.: U.S.A (Californië).

Gramberg, Mevr. M.: Nederland en Indonesië.

Haandrikman, A., Goes: Frankrijk (fossiel materiaal)

Higgins, H.C., U.S.A.: Unionidae uit de U.S.A.

Kolkman, Mej., Hilversum: Frankrijk.

Leger: Nederland (Terschelling).

Mienis, H.K., indertijd Amsterdam: voornamelijk Neritidae wereldwijd.

Minedt, Mevr., den Haag: Frankrijk, Algerije.

Mulder, J.Th., den Haag: Frankrijk, Trinidad, Cuba, Brazilië, Mauritius, Philippines, Japan, Australië en Nieuw Zeeland.

Most, B. van der, Schiedam: Frankrijk (fossiel materiaal – Mioceen en Eoceen), "Joegoslavië", Kenia, Nederland (Pliocene materiaal uit Domburg), België (Pliocene materiaal uit Antwerpen), Spanje (Mallorca) en Indonesië.

Muller, P. den Haag: Italië en Tunesië (materiaal verzameld door de Geologische Afdeling van Shell).

van der Riet, Pater J., Malaita, Solomon Eilanden: Solomon

Eilanden.

Smeets, Dr. J.W., Naarden: wereldwijd.

Smits, D., indetijd Manokwari, Nederlands Nieuw-Guinea: Nieuw-Guinea.

Staid-Staadt, J.L., Rheims, Frankrijk: recent materiaal wereldwijd en fossiel materiaal uit Frankrijk.

Taal: Zuid Australië.

Visker, Mej. W.R., Amsterdam: Nederland, Frankrijk en Spanje.

Visker, R., Antwerpen, België: Middellandse Zee, Florida en West Indië.

Het grootste deel van het recente materiaal is nu opgenomen in de algemene, systematisch geordende molluskenverzameling van de Universiteit van Tel Aviv.

Malacologische publicaties van Derk A. Visker

Een studie van de literatuur heeft zeven publicaties van de hand van Visker opgeleverd. Zij zijn hier gerangschikt in chronologische volgorde.

Visker, D.A., 1962. De rechtsgestreepteheid van *Angulus fabula* (Gmel.). C.B. Ned. Malac. Ver., 101: 1049-1050.

V[isker], D.A., 1964. De betekenis van "Mata Bia". C.B. Ned. Malav. Ver., 111: 1167.

Visker, D.A., 1965. Over het conserveren van fossiele schelpen. C.B. Ned. Malac. Ver., 115: 1207.

Visker, D.A., 1966. Verslag betreffende enige Eocene vindplaatsen. C.B. Ned. Malac. Ver., 117:1229-1231.

Visker, D.A., 1966. Naar het Franse Eoceen. C.B. Ned. Malac. Ver., 119: 1253-1254.

Visker, D.A., 1968. Een mensenleven gewijd aan de malacologie. C.B. Ned. Malac. Ver., 126: 1352-1353.

Visker, D.A., 1970. How to strengthen fossil shells. Argamon, 1 (1): 23-24.

Verdere activiteiten van Derk Visker

Door zijn lange verblijf in voormalig Nederlands Indië en Nederlands Nieuw-Guinea (1949-1955), en zijn huwelijk met een Indische vrouw, heeft hij zich niet alleen geïnteresseerd voor de historie van Nederlands Indië, maar vooral ook in de genealogie van de Nederlands-Indische families. Hij publiceerde hierover diverse standaardwerken en was de stichter van het "Indisch Familie Archief" gevestigd in Den Haag. Onlangs vierde Derk, nu beter bekend als Dick Visker, en nog steeds woonachtig in Den Haag, zijn 94ste verjaardag.

Dankwoord

Ruim 40 jaar is verlopen sinds de schenking van de schelpenverzameling door Derk Visker aan de Universiteit van Tel Aviv. De bemiddelaar Dr. Chanan Lewinsohn (1926-1983) en de beheerder Prof. Alexander Barash (1900-1995) kunnen helaas hun dank niet meer uiten. Als raadgever en tijdelijke collectie manager kan ik echter getuigen dat Derk Visker's materiaal nog steeds intensief gebruikt wordt. Uit naam van alle malacologisch geïnteresseerden in Israël wil ik hierbij Derk Visker nogmaals bedanken.

Zijn goede voorbeeld heeft ondertussen navolging gekregen onder verzamelaars of hun nabestaanden in Israël. In de laatste tien jaar konden de volgende privé collecties aan die van de Universiteit van Tel Aviv toegevoegd worden: Arieh Hadar, Vittal (Chaim) Treves, Isaac (Jitzchaq) Yaron, Kalman Illes Hertz en Zvi Orlin.

Adres van de auteur: National Collections of Natural History, Dept. Zoology, Tel Aviv University, IL-69978 Tel Aviv, Israel. E-mail: mienis@netzer.org.il

Boekbespreking

Jan Kuiper

SHELPIEDIEREN, verrukkelijk veelzijdig
ImageBooks Factory, Eindhoven, 2005
ISBN 90 5964 2880

Dat schelpen veelzijdig zijn, daarover zullen we het allemaal wel eens zijn, in dit boek wordt die veelzijdigheid belicht aan de hand van hun culinaire aspecten.

Als ondertitel is genomen 'het nieuw Nederlands schelpdierenboek' en het behandeld de recepten van een groot aantal Nederlandse chef koks die met lokale schelpdieren een aantal verrassende maaltijden klaarmaken.

Mosselen, oesters, St.Jakobsschelpen, daarvan is veelal wel wat te vinden in andere kookboeken, voor recepten met wulken, alikruiken, scheermessen, kokkels en venusschelpen is men toch meestal aangewezene op Mediterraan gerichte kookboeken.

Dat ook, en dan met name enkele Zeeuwse en Brabantse chef koks, men in ons land er wat mee kan, bewijzen recepten als: oesters en alikruiken in champagnesaus met zeekraal, wulken met kruidenboter uit de oven, geroerbakte scheermessen met knoflook en peterselie, kokkels in roomsaus met grijze garnalen, venusschelpen met tagliatelle en cassoulet van scheermessen, kokkels en coquilles. Smullen dus!

Wellicht een kado-tip voor vrouw of vriendin, voor de prijs hoeft je het niet te laten, sinds januari in de ramsj voor slechts 6.99, en dat is geen geld voor zo'n prima verzorgd gebonden boek op groot formaat met 80 pagina's op zwaar papier.

